

HRVATSKI SAVEZ
GLUHOSLIJEPIH OSOBA
DODIR

WEBINAR

Europa dizajnirana za gluhoslikepe žene

22. listopada 2020.

KNJIGA SAŽETAKA

Izrada ovog zapisa omogućena je finansijskom podrškom

Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Sadržaj ove audio(vizualne) produkcije isključiva je odgovornost autora
i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

Webinar:
“Europa dizajnirana za gluhoslijepe žene”
22. listopada 2020.

KNJIGA SAŽETAKA

**Europa dizajnirana
za gluhoslijepe žene**

Izrada ovog zapisa omogućena je finansijskom podrškom
Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Sadržaj ove audio(vizualne) produkcije isključiva je odgovornost autora
i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
UPOZNAVANJE POZDRAVNIH GOVORNIKA	2
GLAS GLAVNIH IZLAGAČA	6
Ana Peláez Narváez	7
Utjecaj pandemije na žene i djevojke s invaliditetom, s posebnim naglaskom na gluhoslijepe žene i djevojke.....	8
Anka Slonjšak	9
Žene s invaliditetom - iskustvo pravobraniteljice za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj.....	10
Petra Palenkaš	11
Gluhoslijepe žene i razvoj karijere.....	12
Sanja Tarczay	13
Diskriminacija ili aktivizam? Kako pronaći put gluhoslijepe žene?.....	14

PREDGOVOR

Poštovane gluhoslijepe žene i djevojke, kolege, suradnici i prijatelji,

Zbog epidemije korona virusa (COVID-19), organizatori Europska unija gluhih i slijepih osoba i Savez Dodir, morali su otkazati 4. EDbU konferenciju: „Europa dizajnirana za gluhoslijepe žene“ koja se je trebala održati u svibnju 2020. godine u Zagrebu, pod pokroviteljstvom Hrvatskog predsjedanja Vijećem EU.

Zbog toga su Europska unija gluhih i slijepih osoba (EDbU) i Hrvatski savez gluhih i slijepih osoba „Dodir“ odlučili održati on-line događaj putem Webinara, 22. listopada - na Europski dan gluhih i slijepih!

EDbU, kao glas gluhih i slijepih osoba u Europi, ima tradiciju podupiranja gluhih i slijepih žena. Grupa gluhih i slijepih žena u Bugarskoj osnovana je 2013. godine, od kada EDbU aktivno podržava njezin rad.

Gluhoslijepe osobe se svakodnevno suočavaju s mnogim preprekama i izazovima, ali gluhoslijepe žene se, osim toga, moraju boriti sa višestrukom diskriminacijom i nejednakosću na temelju svog spola. Zbog toga bismo željeli ukazati na važnost poticanja i uključivog okruženja, počevši od obitelji do radnog okruženja, obrazovanja i prava na potpunu društvenu uključenost (**pristup zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti, komunikaciji, pravosuđu, javnom, političkom te kulturnom životu**).

Epidemija COVID-19 i odgovori različitih zemalja diljem EU stvorili su situacije ozbiljnog kršenja prava gluhih i slijepih osoba, posebice žena, gdje smo, nažalost, još jednom svjedočili da su gluhoslijepe osobe isključene, diskriminirane i zaboravljene unutar svojih društvenih zajednica.

Kako bismo u nadolazećim vremenima mogli osigurati da se i u kriznim situacijama poštuju ljudska prava osoba s gluhih i slijepih, posebno žena?

Cilj ovog Webinara je upravo potaknuti raspravu o ovoj važnoj temi, ali i razmjena dobrih praksi između zemalja EU, za izgradnju mostova prema uključivijoj EU - dizajniranoj za gluhoslijepe žene.

Nadamo se da ćete uživati!

Vaš organizacijski odbor

Europa dizajnirana
za gluhoslijepe žene

UPOZNAVANJE POZDRAVNIH GOVORNIKA

Sanna Paasonen

Voditeljica EDbU grupe gluhoslijepih žena

Sanna Paasonen je gluhoslijepa osoba iz Finske. Aktivna je članica Europske unije gluhoslijepih osoba (EDbU), ali djeluje i u okviru drugih organizacija.

Trenutno je profesionalno aktivna na sljedećim pozicijama:

- Članica vijeća za osobe s invaliditetom, grad Mikkeli (Council on Disability, Mikkeli City)
- Članica Ad Hoc ženske grupe korisnika znakovnog jezika pri Finskoj organizaciji gluhih osoba (eng. *Ad Hoc Female Sign Language User Group, the Finnish Association for the Deaf*)
- Predsjednica Kluba gluhih grada Mikkeli
- Ed.M. Viši stručnjak i trener (područje znakovnog jezika, invaliditeta, gluhosljepoće, gluhoće, prevođenja i nasilja)
- Studentica diplomskog studija za finski znakovni jezik i istraživanje nasilja na Sveučilištu Jyväskylä

Stephanie Floux

Voditeljica EDbU grupe gluhoslijepih mladih

Stéphanie Floux je 32-godišnja, gluhoslijepa osoba iz Francuske. Edukatorica je sa profesionalnim iskustvom u savjetovanju o pristupačnosti za gluhoslijepu osobu. Stručne certifikate stekla je u relevantnim organizacijama za mlade, u okviru Europske volonterske službe (EVS) 2011. godine, te projekta „Frontrunners“ za upravljanje i vodstvo kao dio međunarodnog programa u Danskoj 2012. također je stekla i tzv. „Youthpass“ certifikat, kao dio projekta „Popularno obrazovanje i sport“ (eng. „*The popular education and sport (BPJEPS)*“) i članica je Tima mladih edukatora u Europskoj Uniji gluhih (eng. *Youth Training Team, European Union of the Deaf*).

Diplomirala je na temu "Referent in Deafblind" 2019. godine u Francuskoj. Osim što je vrlo aktivna članica Europske unije gluhoslijepih osoba (EDbU), gdje je na čelu Grupe gluhoslijepih mladih osoba, predsjednica je i Nacionalne organizacije gluhoslijepih osoba u Francuskoj-RNSA (eng. *National Association of Deafblind Persons- RNSA*) od 2018. godine i članica odbora Nacionalne organizacije gluhoslijepih osoba „Anna Timmerman“ (eng.*National Association of Deafblind Persons*) u Belgiji od 2020. godine.

Trenutno je i u organizacijskom odboru za nadolazeći

EDbU kamp mladih gluhoslijepih osoba, koji će se održati 2021. godine u Belgiji.

Kerry Thompson

Fond za (zagovaranje) prava osoba s invaliditetom (DRF/DRAF)
(eng. Disability Rights (Advocacy) Fund)

Kerry Thompson je Amerikanka koja živi sa gluholjepoćom. Viša je službenica za komunikacije, inkluziju i analitiku u Fondu za (zagovaranje) prava osoba s invaliditetom – DRF/DRAF.

Dobitnica je programa vodstva organizacije “German Marshall Fund” u 2014. pod nazivom „Marshall Memorial Fellow“ i nacionalna finalistica stipendije Bijele kuće za 2016. - 2017. Kerry je izvršna direktorica neprofitne organizacije „*Silent Rhythms Inc.*“, koja promovira pristup umjetnosti i društvu za osobe s invaliditetom. Gostujuća je umjetnica 2020. godine u Plesnom centru Sveučilišta Harvard. Kerry je također zamjenica predsjedatelja Savjetodavnog vijeća države Massachusetts (eng.*Massachusetts Statewide Advisory Council*). Kerry je stekla diplomu diplomskog studija ljudskog razvoja na Sveučilištu Harvard.

GLAS GLAVNIH IZLAGAČA

Moderatorica: Karla Silić

Ana Peláez Narváez

Španjolska nacionalna organizacija slijepih „ONCE“
(eng. Spanish National Organisation of the Blind-ONCE)

Ana je rođena u Španjolskoj i slijepa je od rođenja.

Njezine trenutne profesionalne odgovornosti su:

- izvršna savjetnica za međunarodne odnose i vanjski razvoj za Španjolsku nacionalnu organizaciju slijepih-ONCE
- izvršna potpredsjednica ONCE Zaklade za Latinsku Ameriku-FOAL (eng. *Foundation for Latin America*)
- odgovorna za rodna pitanja u Španjolskom Vijeću predstavnika osoba s invaliditetom-CERMI, krovno tijelo španjolskog pokreta za osobe s invaliditetom.
- izvršna potpredsjednica „CERMI“ Ženske zaklade
- potpredsjednica Europskog foruma za osobe s invaliditetom-EDF (eng. *European Disability Forum*) i predsjednica Ženskog odbora pri EDF-u
- Bivša članica Odbora Ujedinjenih naroda za prava osoba s invaliditetom (2009.-2016.)
- Članica UN-ovog odbora protiv diskriminacije žena (CEDAW odbor) od 2019. do 2022.

"Utjecaj pandemije na žene i djevojke s invaliditetom, s posebnim naglaskom na gluhoslijepe žene i djevojke"

Ključne riječi: žene s invaliditetom, žene s gluholjepoćom, nasilje nad ženama, pristupačnost

Prvo moramo razmisliti o utjecaju COVID-19 virusa na žene općenito. Prvi razlog je taj što se žene općenito smatraju skrbnicama, što je prisutno i tijekom pandemije. Drugi razlog je nasilje nad ženama koje je, nažalost, čak povećano tijekom pandemije i karantene. Treći razlog je taj što su zdravstveni radnici uglavnom žene, što pokazuje vezu između žena koje rade u zdravstvenim službama i COVID-19.

Podaci pokazuju kako 20% ženske populacije čine žene s invaliditetom, što nije zanemariv broj, ali svejedno epidemiološke mjere, koje su donijele vlasti, nisu uključile ovu skupinu, što će objasniti na stvarnom primjeru gluhoslijepih žena koje nemaju pristup na zdravstvenu zaštitu tijekom pandemije.

Štoviše, komunikacijska pristupačnost žena s gluholjepoćom presudna je zbog ograničenog pristupa uslugama prevoditelja, a čak su im i nove tehnologije velik izazov jer im često nisu dostupne.

Nadalje, za žene s invaliditetom i žene s gluholjepoćom, ključno je razgovarati o njihovim seksualnim i reproduktivnim pravima tijekom pandemije, čiji su podaci također vrlo zabrinjavajući. Mnoge su žene i djevojke s gluholjepoćom stavljene u institucije, izolirane i isključene te o njima nemamo nikakve podatke. Izložene su nasilju i / ili zlostavljanju i u tim uvjetima nemaju pristup pravdi. Sada dolazimo do problema nasilja nad ženama i djevojkama s invaliditetom, a podaci pokazuju da je sada situacija lošija nego ikada, zbog karantene, a ono što najviše zabrinjava jest činjenica da žene često žive sa vlastitim zlostavljačem pa je potrebno otkriti ključne instrumente kako bi ih zaštitili.

Posljednje, suočavaju se s izazovima u pristupu obrazovanju, što dovodi do kasnijih problema i pri zapošljavanju. Ništa o nama bez nas, temeljna je krilatica koju treba slijediti kao i UN Globalne ciljeve održivog razvoja (eng.,„SDGs“). Zbog toga je neophodno da žene s gluholjepoćom imaju vlastita povjerenstva i da se umrežavaju s drugim ženama s invaliditetom, kako bismo osigurali da nitko nije ostavljen i napušten.

Anka Slonjšak

Hrvatska pravobraniteljica za osobe s invaliditetom

Anka Slonjšak imenovana je 2008. kao prva hrvatska pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, jednoglasnom odlukom Hrvatskog sabora.

Također je i jednoglasno imenovana za svoj drugi osmogodišnji mandat 2016. godine. U tom je periodu izgradila instituciju Pravobraniteljice za osobe s invaliditetom i pozicionirala ju kao važnu dionicu u zaštiti, promicanju i praćenju prava osoba s invaliditetom, prisutnu i snažnu i na međunarodnoj razini. Prije nego što je postala pravobraniteljica, surađivala je s OCS-om te je upravljala i koordinirala brojnim aktivnostima kao članica Hrvatskih udruga paraplegičara i tetraplegičara i Hrvatskog saveza udruga osoba s invaliditetom (SOIH).

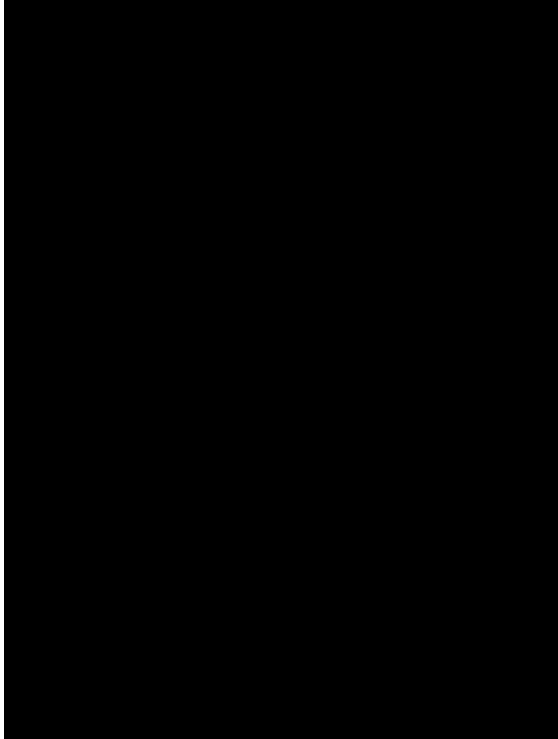
Žene s invaliditetom - iskustvo pravobraniteljice za osobe s invaliditetom u Hrvatskoj

Ključne riječi: žene sa invaliditetom, COVID-19, pristupačnost, komunikacijski alati, osnaživanje

Žene s invaliditetom su posebno ugrožena skupina, čiju je vidljivost teško pokazati u sferi javnosti. Nemogućnost pristupa komunikacijama, transportu i općim informacijama, ženama koje su slijepe, gluhe i gluhoslijepe uskraćuje se ili ograničava i njihov pristup obrazovnim, profesionalnim, ekonomskim, socijalnim i političkim mogućnostima, što dovodi do socijalne izoliranosti, i do toga da ostaju zarobljene unutar svoje krhke socijalne mreže. Nedovoljna je upućenost javnosti o teškoćama s kojima se svakodnevno susreću ove žene a za što i dalje nedostaje podrška, bila to usluga videćeg pratitelja, ili arhitektonska i orijentacijska pristupačnost, što posljedično dovodi i do bihevioralnih i emocionalnih teškoća. Nedovoljna informiranost te nedostupnost zdravstvenih usluga, posebno u ruralnim sredinama, rezultira zabrinjavajuće slabim odazivom žena s invaliditetom na preventivne ginekološke i mamografske preglede. Kontinuirano naglašavamo potrebu za višedimenzionalnom potporom i pristupačnim informacijama u različitim formatima, putem kojih bi se ove žene mogle upoznati sa svim izazovima majčinstva, bez predrasuda. Nepovoljan položaj žena na tržištu ima dugu tradiciju i još je izraženiji za ove žene koje predstavljaju neprofitabilnu radnu skupinu. Svaki oblik invaliditeta koji zahtijeva dodatno ulaganje, za poslodavca je nepoželjno i negativna stavka koja obično presuđuje.

Tijekom starenja, mnoge žene s invaliditetom, zbog nedostatnog medicinskog osoblja i njihovog nedovoljnog znanja o komunikacijskim alatima, postaju sve više ovisne o pomoći drugih osoba i uz primarno oštećenje počinju se pojavljivati i druga oštećenja koja često ostaju zanemarena. Tijekom zatvaranja životnih sredina zbog pandemije Covid-19, poseban izazov predstavljala je komunikacija, odnosno prijenos potrebnih svakodnevnih aktualnih informacija, npr. prevodenjem znakovnim jezikom ili titlovanjem teksta.

Kako bi došlo do promjene, potrebno je kontinuirano senzibilizirati javnost, poticati pozitivne promjene i osnaživanje žena.

Petra Palenkaš

Voditeljica Grupe gluhoslijepih žena u Savezu "Dodir"

Petra Palenkaš mlada je gluhoslijepa žena iz Zagreba. 2014. godine stekla je titulu edukacijskog rehabilitatora završivši diplomski studij na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu. Nakon završetka studija, radila je u različitim vrtićima, a trenutno je zaposlena u DV „Velika Gorica“.

Tijekom studentskih godina bila je vrlo aktivna i volontirala s djecom s teškoćama u razvoju i u Hrvatskom savezu gluhoslijepih osoba "Dodir", gdje je trenutno na čelu Grupe gluhoslijepih žena.

U slobodno vrijeme aktivna je radeći na svom profesionalnom i osobnom razvoju, pohađajući konferencije, edukacije i radionice. Strastvena je plesačica i završila je plesnu školu „Guy Perkov“, kao i šestogodišnji program u glazbenoj školi „Elly Bašić“.

Gluhosligepe žene i razvoj karijere

Ključne riječi: gluhosligepe žene, edukacijski rehabilitator, razumna prilagodba

Kao gluhoslijepa osoba od rođenja, ovo predavanje ima u fokusu vlastito iskustvo izlagačice kao gluhosligepe žene iz Hrvatske i njezine priče kako je postala edukacijski rehabilitator. Njen put nije bio nimalo lagan i bio je pun izazova, a cilj joj je osnažiti druge žene s gluhosljepoćom da to ipak nije nemoguće.

Tijekom svog obrazovanja, Petra se suočavala s različitim situacijama jer je uključivo obrazovanje u to vrijeme bilo tek ideja o kojoj se pričalo, ali ne i praksa. To ju nije obeshrabrilo da bude izvrsna studentica, ali je značilo da uvijek mora dati više od ostalih kako bi njen uspjeh bio priznat. To je zahtijevalo ulaganje više energije i vremena za izvršavanje školskih obaveza te se, zbog nedostatka slobodnog vremena, često odražavalo na njezin društveni život. No ubrzo je shvatila da nekad morate postaviti granice, jer invalidnost je dio vas, a ne nešto što morate opravdavati svojim učiteljima, kolegama i ostalima, zašto nešto ne možete učiniti, ali oni bi trebali biti svjesni da način uvijek postoji – samo drugačiji. Prihvatanje samoga sebe je izazov, ali izazov koji se može prevladati.

Nakon što je uspješno diplomirala i postala magistra edukacijske rehabilitacije, uslijedilo je suočavanje s novim izazovima prilikom traženja posla. Na razgovoru za posao postavljana su joj razna pitanja, poput: "Pozvali smo vas kako bismo se uvjerili možete li hodati, kako ste gluhoslijepa osoba". Bila su to teška vremena dokazivanja svima tko je i što može, usprkos svojoj invalidnosti. Nakon nekoliko bitki dobila je posao u vrtiću gdje je trenutno sretno zaposlena. No nije tako bilo od početka i morala se boriti i zalagati za sebe kako bi ostvarila razumnu prilagodbu na radnom mjestu.

Ono što je važno, da gluhosligepe žene zapamte jest da iako je ponekad dobro uložiti napor u ono što stvarno želite, npr. biti najbolji student, najbolji zaposlenik, ne smijete prijeći svoje granice. Prihvatanje gluhosljepoće kao vlastiti identitet ne događa se preko noći. To je proces. Treba raditi na tome i ne odustati, unatoč stalnim promjenama s kojima se suočavate. Svakoj gluhoslijepoj ženi stoga želi poručiti da je važno poznavati sebe, kako bi mogle samostalno odabrati svoj put, a ne da to drugi čine umjesto njih.

dr.sc. Sanja Tarczay

predsjednica Europske Unije gluhih i slijepih osoba (EDbU)

Sanja Tarczay rođena je u Zagrebu, kao gluho dijete u gluhoj obitelji, a kasnije je postala gluhih i slijepih osoba. Godine 1994. osnovala je Hrvatski savez gluhih i slijepih osoba, Dodir, gdje je trenutno predsjednica.

Osmislila je i pokrenula Tečaj hrvatskog znakovnog jezika, tečajeve za prevoditelje znakovnog jezika i prevoditelje/intervenore za gluhih i slijepih osoba, kao i Centar za prevođenje hrvatskog znakovnog jezika.

Od 2001. do 2013. bila je članica Izvršnog odbora Svjetske federacije gluhih i slijepih osoba- WFD, gdje je bila predstavnica za europsku regiju.

Od 2008.-2018. godine bila je voditelj vježbi na kolegiju „Gluhih i slijepih“ na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. A i danas je predavačica na kolegiju hrvatskog znakovnog jezika na Zdravstvenom Veleučilištu u Zagrebu te vanjski suradnik na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Također je predavala na brojnim drugim sveučilištima u inozemstvu i objavila nekoliko istraživačkih radova. 2013. godine izabrana je za predsjednicu Europske unije gluhih i slijepih osoba - EDbU. Između ostalog, članica je Disability Rights Fund's Grantmaking Committee Advisory Panela te članica upravnog odbora i ženskog odbora pri Europskom forumu osoba s invaliditetom (EDF). Doktorirala je 2014. godine. Tečno se koristi sa pet znakovnih jezika.

Diskriminacija ili aktivizam? Kako pronaći put gluhoslijepe žene?

Ključne riječi: EDbU, gluhoslijepe žene, četverostruka diskriminacija, aktivizam

EDbU je međunarodna, nevladina organizacija sa sjedištem u Bruxellesu, u Belgiji čija je trenutna krilatica „Ništa o gluhoslijepima bez gluhoslijepih“.

Dok su gluhoslijepe osobe općenito suočene sa svakodnevnom diskriminacijom i izazovima, gluhoslijepe žene moraju se također boriti s višestrukom diskriminacijom na temelju spola.

U ovom ću predavanju objasniti pojam „četverostrukke diskriminacije“ gluhoslijepih žena, na temelju njihova spola, invaliditeta, senzornog oštećenja i socijalno-ekonomske isključenosti te dati primjer za svaku od njih.

Štoviše, predstavit ću podatke istraživanja Europske unije gluhoslijepih osoba (EDbU), provedenog 2019. godine, kojim se željelo dobiti informacije o aktivizmu gluhoslijepih žena. Dobili smo 14 odgovora, od različitih nacionalnih organizacija gluhoslijepih osoba, koji su pokazali da manje od 50% njih ima većinu žena u svojim izvršnim odborima. Također su odgovori pokazali da samo četiri zemlje imaju gluhoslijepe žene uključene u politiku, na nacionalnoj ili lokalnoj razini.

Vjerujem da ovi rezultati pokazuju temeljni problem nedostatka profesionalnih prevoditelja za gluhoslijepe osobe, nedostatka informacija i obrazovanja za gluhoslijepe žene te nevidljivosti gluhoslijepih žena u javnom i političkom životu općenito.

Zbog toga trebamo promijeniti perspektivu kako bismo osnažili gluhoslijepe žene da postignu jednak pristup i potpunu uključenost u društvu, čime bi mogle samostalno sudjelovati u donošenju odluka. Jedan od načina je EDbU grupa za gluhoslijepe žene koja je na izvrsnom putu stvaranja snažnog pokreta gluhoslijepih žena!

HRVATSKI SAVEZ
GLUHOSLIJEPIH OSOBA
DODIR
CROATIAN ASSOCIATION
OF DEAFBLIND PERSONS

EDbU:

E-mail: edbu@edb.eu

Web stranica: <http://www.edbu.eu/>

Facebook stranica : <https://www.facebook.com/The-EDbU-The-European-Deafblind-Union-1606483702904962>

Hrvatski savez gluhoslijepih osoba „Dodir“:

E-mail: dodir@dodir.hr

Web stranica: <https://dodir.hr/>

Facebook stranica: <https://www.facebook.com/savezdodir>

Ovaj webinar je pod pokroviteljstvom Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike te Grada Zagreba.

MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

**Izrada ovog zapisa omogućena je finansijskom podrškom
Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.**

**Sadržaj ove audio(vizualne) produkcije isključiva je odgovornost autora
i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.**

